

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Ісаєва Юлія Віталіївна

*здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр»,
Маріупольський державний університет*

У сучасних умовах глобалізації туризм перетворився на одну з найдинамічніших і найприбутковіших галузей світової економіки, що активно впливає на соціально-економічний розвиток держав і регіонів. Глобалізаційні процеси сприяють інтенсифікації міжнародних туристичних потоків, розширенню географії подорожей та формуванню єдиного світового туристичного простору. За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), туризм є важливим чинником економічного зростання, оскільки сприяє створенню робочих місць, розвитку інфраструктури та формуванню значної частки валового внутрішнього продукту багатьох країн. Водночас процеси цифровізації суттєво трансформують механізми функціонування туристичної індустрії, змінюючи підходи до організації, просування та споживання туристичних послуг.

Зокрема, використання цифрових платформ, таких як Booking.com, Airbnb та TripAdvisor, значно спрощує процес планування подорожей, забезпечує швидкий доступ до інформації та підвищує доступність туристичних продуктів для широкого кола споживачів. Важливу роль у цьому процесі відіграють цифрові сервіси та пошукові системи, зокрема Google, які дозволяють оперативно знаходити необхідну інформацію, порівнювати пропозиції та здійснювати онлайн-бронювання. Цифровізація також сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичних підприємств шляхом упровадження інноваційних технологій управління, цифрового маркетингу та сучасних інформаційних систем. Крім того, сучасні цифрові рішення дозволяють оптимізувати управління туристичними потоками, підвищити ефективність діяльності туристичних підприємств і покращити якість обслуговування туристів. У таких умовах дослідження сучасних тенденцій розвитку туризму набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє визначити перспективні напрями розвитку галузі та підвищення її ефективності.

За оцінками міжнародних організацій, туризм забезпечує близько 10% світового ВВП і підтримує сотні мільйонів робочих місць у світі [1]. У зв'язку з цим метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму та визначення основних факторів, що впливають на його функціонування в умовах глобалізації та цифровізації.

Туризм є складною соціально-економічною системою, що включає діяльність, пов'язану з переміщенням людей з метою відпочинку, лікування, навчання, ділової діяльності або інших цілей без отримання прибутку в місці перебування. Він виконує економічну, соціальну, культурну та екологічну функції. Економічна функція туризму проявляється у створенні доходів, розвитку підприємництва, формуванні нових робочих місць і стимулюванні розвитку суміжних галузей, таких як транспорт, готельне господарство, ресторанний бізнес, торгівля та сфера послуг. Туризм має мультиплікативний ефект, оскільки сприяє активізації багатьох секторів економіки та забезпечує їх взаємозв'язок. Згідно з дослідженнями, туристична індустрія демонструє стабільне зростання навіть у періоди економічної нестабільності, а кількість міжнародних туристичних прибуттів перевищила 1 млрд осіб і продовжує зростати [2].

Соціальна функція туризму полягає у підвищенні якості життя населення, розвитку освіти, культури та міжнародного співробітництва. Туризм сприяє культурному обміну між народами, формуванню толерантності та розвитку міжкультурної комунікації. Водночас культурна функція туризму проявляється у збереженні історико-культурної спадщини, популяризації національних традицій і розвитку культурних цінностей. Таким чином, туризм є важливим фактором не лише економічного, а й соціокультурного розвитку суспільства.

Розвиток туризму залежить від комплексу економічних, соціальних, технологічних, політичних і природних факторів (див. табл. 1).

Водночас розвиток туризму супроводжується певними проблемами, серед яких політична нестабільність, економічні кризи, пандемії та екологічні виклики. Незважаючи на це, туристична галузь має значний потенціал розвитку, зокрема завдяки впровадженню цифрових технологій, розвитку екологічного та внутрішнього туризму, а також використанню інноваційних рішень.

Отже, туризм є важливою складовою світової економіки та відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку держав. Сучасний розвиток туризму характеризується впливом процесів глобалізації, цифровізації та впровадження принципів сталого розвитку. Туризм сприяє економічному зростанню, створенню робочих місць і розвитку міжнародного співробітництва. Цифровізація є одним із ключових факторів розвитку туристичної галузі, оскільки сприяє підвищенню ефективності туристичних послуг і конкурентоспроможності підприємств. Перспективи розвитку туризму пов'язані з подальшим розвитком цифрових технологій, впровадженням принципів сталого розвитку та активізацією внутрішнього туризму, що забезпечить стабільне функціонування та зростання туристичної індустрії у майбутньому.

**Узагальнена таблиця сучасних тенденцій розвитку туризму
в умовах глобалізації та цифровізації**

Категорія	Сучасні тенденції	Вплив на туристичну галузь	Приклади / Інструменти
Цифровізація [1–3]	Використання онлайн-бронювання; мобільних додатків; цифрового маркетингу; великих даних	Оптимізація процесу планування подорожей; підвищення доступності послуг; покращення якості обслуговування туристів	Booking.com, Airbnb, TripAdvisor, Google Travel, мобільні додатки
Глобалізація [1; 4]	Зростання міжнародних туристичних потоків; розширення географії подорожей; інтеграція туристичних ринків	Підвищення конкурентоспроможності; розвиток міжнародного співробітництва; збільшення доходів держав	Політика відкритих кордонів, спрощення візового режиму, міжнародні туристичні організації (UNWTO)
Соціальні та культурні зміни [2; 3]	Зростання мобільності населення; інтерес до культурного та екологічного туризму	Розширення сегментів туристичних послуг; популяризація культурної спадщини; розвиток міжнародного культурного обміну	Культурні фестивалі, еко-тури, освітні програми
Економічні фактори [1; 2]	Зростання доходів населення; зміни валютних курсів; розвиток інфраструктури	Збільшення попиту на туристичні послуги; стимулювання підприємництва; мультиплікативний ефект на суміжні галузі	Готельний та ресторанний бізнес, транспорт, роздрібна торгівля
Сталий розвиток [5]	Еко-туризм; мінімізація негативного впливу на довкілля; підтримка місцевих громад	Збереження природних ресурсів; підвищення соціальної відповідальності туристичних підприємств; розвиток внутрішнього туризму	Еко-курорти, програми сертифікації сталого туризму, місцеві громади
Внутрішній туризм [5; 6]	Розвиток регіонів; створення робочих місць; розвиток інфраструктури	Підвищення доступності туристичних послуг для місцевого населення; стимулювання локальної економіки	Місцеві туристичні маршрути, екскурсії, внутрішні курорти
Діловий туризм [6]	Розвиток міжнародного співробітництва; бізнес-подорожі	Залучення інвестицій; обмін досвідом; розвиток інноваційних секторів	Конференції, виставки, ділові форуми

Список використаних джерел:

1. Туристична галузь становитиме рекордні 11 трильйонів доларів у світовому ВВП у 2024 році URL: https://www.reuters.com/business/travel-industry-contribute-record-11-trillion-global-gdp-2024-2024-09-03/?utm_source=chatgpt.com
2. Басюк, Д. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Дарія Басюк. *Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті* : програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. Ч. 3. С. 531–532.
3. Степанов В.Ю. Основні тенденції розвитку міжнародного культурного туризму URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/88/82
4. Стан А. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму в умовах глобалізації / Анна Стан, Алла Кізюн. *Інновації, гостинність, туризм : наука, освіта, практика* : зб. тез доп. III Всеукр. наук.-практ. конф. мол. учених, асп. і студ. з міжнар. участю (18 травня 2023 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2023. С. 516–518.
5. Понад 50 країн підписали декларацію ООН про сталий туризм URL: https://www.reuters.com/sustainability/more-than-50-countries-sign-un-sustainable-tourism-declaration-2024-11-20/?utm_source=chatgpt.com
6. Корсак Р. Тенденції розвитку ділового туризму у світі. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. Вип. 3. С.118–123.